

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

**w Szkole Podstawowej 58
im. *Kazimierza Sołtysika*
w Gdańsku**

Gdańsk, wrzesień 2024

Spis treści

1. Postawy prawne
2. Założenia WSDZ
3. Cel główny i cele szczegółowe
4. Formy i metody pracy doradczej w szkole
5. Realizatorzy działań związanych z doradztwem zawodowym
6. Odbiorcy działań związanych z doradztwem zawodowym w szkole:
 - 6.1 Oddziały przedszkolne w szkole podstawowej
 - A. Cel preorientacji
 - B. Treści programowe
 - C. Warunki i sposoby realizacji
 - 6.2 Oddziały nauczania wczesnoszkolnego w klasach I-III
 - A. Cel orientacji zawodowej
 - B. Treści programowe
 - C. Warunki i sposób realizacji
 - 6.3 Oddziały w klasach IV-VI
 - A. Cel orientacji zawodowej
 - B. Treści programowe
 - C. Warunki i sposób realizacji
 - 6.4 Oddziały w klasach VII-VIII
 - A. Cel doradztwa zawodowego
 - B. Treści programowe
 - C. Warunki i sposób realizacji
 - 6.5 Nauczyciele
 - 6.6 Rodzice
7. Diagnoza potrzeb w zakresie realizacji programu WSDZ
8. Sojusznicy – sieć instytucji, osób współpracujących w zakresie DZ
9. Monitoring i ewaluacja WSDZ

Załączniki:

Załącznik nr 1 - Program realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego na rok szkolny 2024/2025

Załącznik nr 2 – Słownik pojęć

1. Postawy prawne dotyczące realizacji doradztwa zawodowego w szkole:

- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. 2024 poz. 986)
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 2024 poz. 750, 854, 1473)
- **Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. 2024 poz. 737)**
- Ustawa z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 poz. 2245)
- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2019 poz. 325)**
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. 2024 poz. 80)
- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2023 poz. 1798 t.j.)**
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz.U. 2023 poz. 2736)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U.2020 poz. 1289)

2. Założenia WSDZ

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System ten określa rolę i zadania nauczycieli w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, metody pracy.

Dobrze przygotowany uczeń do podjęcia decyzji edukacyjnej i zawodowej to taki, który wie jakie ma zainteresowania i predyspozycje, potrafi dokonać samooceny, zna swoją wartość, umie samodzielnie wybrać gimnazjum, ma plany na przyszłość. WSDZ, że:

- Wybór zawodu nie jest pojedynczym aktem – to długotrwały proces stanowiący sekwencje decyzji podejmowanych przez wiele lat.
- Na wybór zawodu składają się: wiedza na temat własnych predyspozycji i umiejętności, wiedza na temat zawodów, ścieżek edukacyjnych i rynku pracy.
- Preferencje edukacyjne i zawodowe są zależne od uwarunkowań wewnętrznych (cechy osobowości, temperament, zdolności) i zewnętrznych człowieka (doświadczenia, otoczenie społeczne).

- Szkoła podstawowa obok rodziny stanowi środowisko mające istotny wpływ na podejmowanie decyzji edukacyjnych uczniów.
- Działania w ramach WSDZ powinny być zaplanowane, spójne, prowadzone w sposób ciągły i systematyczny.

3. Cel główny i cele szczegółowe

Celem głównym doradztwa zawodowego jest wspieranie dzieci, uczniów i słuchaczy w procesie podejmowania samodzielnych i odpowiedzialnych wyborów edukacyjnych i zawodowych opartych na znajomości i rozumieniu siebie, systemu edukacji oraz rynku pracy.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- a) zna swój potencjał edukacyjny, psychologiczny (predyspozycje, mocne strony i ograniczenia, zainteresowania, uzdolnienia)
- b) posiada informacje na temat różnych grup zawodowych (charakterystyka wykonywanej pracy, wymagania do wykonywania konkretnego zawodu, przeciwwskazania zdrowotne)
- c) rozwija swoje umiejętności i zainteresowania, wie, jak się uczyć
- d) rozwija umiejętności pracy w zespole (komunikatywność, zaangażowanie, właściwe relacje społeczne)
- e) prezentuje postawę szacunku do pracy
- f) zna czynniki trafnego wyboru szkoły i zawodu
- g) rozwija umiejętność podejmowania decyzji
- h) jest otwarty i przygotowany na wyzwania współczesnego świata (gotowość do zmian)

Ponadto uczeń klasy VII i VIII:

- a) zna zasady systemu kształcenia w Polsce oraz ofertę edukacyjną szkół ponadpodstawowych
- b) zna zasady rekrutacji do szkół ponadpodstawowych i terminarz rekrutacyjny
- c) zna źródła informacji edukacyjnych i zawodowych, ma dostęp do tych informacji

Nauczyciele:

- a) potrafią diagnozować potrzeby i zasoby uczniów
- b) wykorzystują wiedzę o uczniu, pomagają mu określać jego ścieżkę edukacyjną i zawodową
- c) umożliwiają rozwój zainteresowań i zdolności uczniów
- d) realizują tematy zawodoznawcze metodami aktywnymi zgodnie z zaleceniami
- e) wspierają rodziców w procesie doradczym, udzielają informacji lub kierują do specjalistów
- f) włączają przedstawicieli instytucji i zakładów pracy w realizowanie doradztwa zawodowego w szkole

Rodzice:

- a) są zaangażowani i przygotowani do pełnienia roli *doradców*
- b) znają czynniki ważne przy wyborze szkoły i zawodu
- c) znają ofertę szkół ponadpodstawowych i zasady oraz terminarz rekrutacji (dotyczy rodziców uczniów klas ósmych)
- d) angażują się w pracę doradczą szkoły (np. prezentują swoje zawody i zakłady pracy)
- e) wiedzą, gdzie szukać pomocy dla swoich dzieci w sytuacjach trudnych

4. Formy i metody pracy doradczej w szkole

Wśród form WSDZ wyróżnić można:

- Diagnoza i analiza potrzeb na podstawie obserwacji, wywiadów, ankiet
- Indywidualne konsultacje i porady związane z dalszą edukacją (również dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi)
- Warsztaty grupowe - pozwalające na odkrywanie swoich zainteresowań, umiejętności i predyspozycji zawodowych, ukazujące potrzebę planowania własnej przyszłości zawodowej
- Zajęcia grupowe - nakierowane na rozwój umiejętności społecznych i interpersonalnych: komunikacji, współpracy, przezwyciężania stresu
- Koła zainteresowań
- Zajęcia grupowe umożliwiające poznanie różnych zawodów i związanych z nimi wymagań, filmy zawodoznawcze
- Realizowanie treści zawodoznawczych na lekcjach poszczególnych przedmiotów
- Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów
- Wyjścia i wycieczki szkolne do zakładów pracy
- Gazetki z informacjami na temat rekrutacji do szkół ponadpodstawowych i ofercie edukacyjnej na terenie Gdyni/Trójmiasta
- Udział dniach otwartych
- Udział w konkursach z zakresu doradztwa zawodowego
- Działanie Szkolnego Koła Wolontariatu, Samorządu Uczniowskiego

Metody pracy doradczej:

- Metody aktywizujące (burza mózgów, dyskusja, giełda pomysłów, mapy myślowe)- wspólne pracowanie nad rozwiązaniem problemu
- Drama – krótkie scenki i inscenizacje, odgrywanie ról; metody plastyczne – komiksy, plakaty
- Metody audiowizualne - wykorzystanie Internetu jako narzędzi zdobywania informacji, programy i prezentacje multimedialne
- Filmy edukacyjne
- Gry i zabawy rozwijające myślenie strategiczne
- Trening komunikacji i zachowań społecznych, mini-wykłady, pogadanki, debaty

5. Realizatorzy działań związanych z doradztwem zawodowym w szkole

Dyrektor:

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z doradcą zawodowym w celu realizacji „Programu realizacji WSDZ”;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie działań mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze.

Doradca zawodowy/ nauczyciel koordynator doradztwa zawodowego w szkole:

- Systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów i słuchaczy na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego.
- Prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 7 ustawy.
- Opracowywanie we współpracy z innymi nauczycielami, w tym nauczycielami wychowawcami opiekującymi się oddziałami, psychologami lub pedagogami, „Programu realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego” oraz koordynacja jego realizacji.
- Wspieranie nauczycieli, w tym nauczycieli wychowawców opiekujących się oddziałami, psychologów lub pedagogów, w zakresie realizacji działań określonych w „Programie realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego”.
- Koordynowanie działalności informacyjno-doradczej realizowanej przez szkołę, w tym gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.
- Prowadzenie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu z uwzględnieniem rozpoznanych mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów.
- Współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.
- Wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Wychowawcy:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi doradztwa zawodowego;
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu doradztwa zawodowego;

- realizują tematy związane z doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej i oddziału przedszkolnego):

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych;
- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;
- organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej kąciki zawodoznawcze;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Specjaliści:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;
- współpracują z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty);
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

Nauczyciele-wychowawcy w świetlicy szkolnej:

- włączają w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- organizują w sali kąciki zawodoznawcze;
- rozpoznają i wspierają w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- udzielają uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

Nauczyciel-bibliotekarz:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

Inne osoby zatrudnione w szkole - pielęgniarka:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów;
- organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków – adekwatnych do zawodów wybieranych przez uczniów.

6. Odbiorcy działań związanych z doradztwem zawodowym w szkole:

6.1 Oddział przedszkolny w szkole podstawowej

A. Cel preorientacji

Celem preorientacji zawodowej jest wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami najbliższymi ich otoczeniu, kształtowanie postawy pracy i motywacji do działania, pobudzanie i rozwijanie zainteresowań dzieci oraz stymulowanie ich prozawodowych marzeń.

B. Treści programowe – cele szczegółowe

1. Poznanie siebie

Dziecko:

- 1.1 określa, co lubi robić;
- 1.2 podaje przykłady różnych zainteresowań;
- 1.3 określa, co robi dobrze;
- 1.4 podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Dziecko:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
- 2.3 wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których

- dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;
- 2.4 podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 2.5 opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Dziecko:

- 3.1 nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);
- 3.2 nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Dziecko:

- 4.1 opowiada, kim chciałoby zostać;
- 4.2 na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;
- 4.3 podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej.

C. Warunki i sposoby realizacji

Cele szczegółowe przewidziane są do realizacji:

- a. podczas zajęć wychowania przedszkolnego (w ramach realizacji podstawy programowej);
- b. podczas działań, które wynikają z rozporządzenia w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- c. podczas innych działań związanych z preorientacją zawodową realizowanych w oddziałach przedszkolnych w szkole i poza nią.

6.2 Oddziały nauczania wczesnoszkolnego, klasy I-III

A. Cel orientacji zawodowej

Celem orientacji zawodowej w klasach I–III jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

B. Treści programowe – cele szczegółowe

1. Poznanie siebie

Uczeń:

- 1.1 opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- 1.2 prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- 1.3 podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- 1.4 podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- 1.5 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- 2.3 opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
- 2.4 omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- 2.5 opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- 2.6 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- 3.2 wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- 3.3 wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.
- 4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą

C. Warunki i sposób realizacji

Orientacja zawodowa w oddziałach klas I-III jest realizowana:

- podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego;
- w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez:
 - ✓ **bieżącą pracę z uczniami** przez wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu prowadzoną przez nauczycieli, nauczycieli wychowawców i specjalistów;
 - ✓ **zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów** tj. pozostałe działania związane z doradztwem zawodowym realizowane w szkole i poza nią;
 - ✓ **zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.**

6.3 Oddziały klas IV-VI

A. Cel orientacji zawodowej

Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

B. Treści programowe

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- 1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- 1.3 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- 1.4 prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- 2.2 opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- 2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- 2.4 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- 3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- 3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;
- 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

C. Warunki i sposób realizacji

Orientacja zawodowa w oddziałach klas IV-VI jest realizowana:

- podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego;

- w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez:
 - ✓ **bieżącą pracę z uczniami** przez wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu prowadzoną przez nauczycieli, nauczycieli wychowawców i specjalistów;
 - ✓ **zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów** tj. pozostałe działania związane z doradztwem zawodowym realizowane w szkole i poza nią;
 - ✓ **zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.**

6.4 Oddziały klas VII-VIII

A. Cel doradztwa zawodowego

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

B. Treści programowe

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- 1.1 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- 1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- 1.4 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- 1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- 1.7 określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
- 2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;

- 2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- 2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- 2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;
- 2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- 2.7 dokonuje autoprezentacji.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- 3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- 3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji poza formalnej i nieformalnej;
- 3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- 4.2 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- 4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
- 4.4 planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

C. Warunki i sposób realizacji

Doradztwo zawodowe w oddziałach klas VII i VIII jest realizowana:

- podczas **zajęć z zakresu doradztwa zawodowego** wynikających z ramowych planów nauczania, które są prowadzone przez doradcę zawodowego, gdzie doradca zawodowy prowadzący te zajęcia opracowuje rozkład zajęć dla oddziałów klas VII i VIII na zajęcia dydaktyczne w wyznaczonej liczbie godzin wynikającej z ramowych planów nauczania zgodnie z przewidzianymi treściami programowymi;
- podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego;
- w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez:
 - ✓ **bieżącą pracę z uczniami** przez wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu prowadzoną przez nauczycieli, nauczycieli wychowawców i specjalistów;

- ✓ **zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów** tj. pozostałe działania związane z doradztwem zawodowym realizowane w szkole i poza nią;
- ✓ **zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu.**

Formy realizacji treści DZ w klasie VII i VIII

I. Obowiązkowe zajęcia z doradcą zawodowym

a. Tematyka zajęć w klasie 7

Bloki tematyczne	Temat zajęć	Czas przeznaczony na realizację
Samopoznanie	1. Wszyscy jesteśmy zdolni!	45 minut
	2. Praca w grupie jako przykład kompetencji kluczowej.	45 minut
	3. Umiejętności a zawód.	45 minut
	4. Moje umiejętności.	45 minut
	5. Czym się interesuję?	45 minut
Informacje edukacyjno-zawodowe	6. Jak zaplanować przyszłość edukacyjno-zawodową?	45 minut
	7. Moja przyszłość edukacyjno-zawodowa.	45 minut
Rynek pracy	8. Zawody w moim najbliższym otoczeniu.	45 minut
	9. Od elektryka do kierownika.	45 minut
	10. Kompetencje na rynku pracy.	45 minut

b. Tematyka zajęć w klasie 8

Bloki tematyczne	Temat zajęć	Czas przeznaczony na realizację
Moje zasoby	1. Moje umiejętności, moje sukcesy! Słowo o konkursach i wolontariacie.	45 minut

	2. Zdolności i uzdolnienia.	45 minut
	3. Moje port folio i –port folio. CV, list motywacyjny. Dokumenty aplikacyjne.	45 minut
	4. Moje zasoby a oczekiwania pracodawców.	45 minut
	5. Autoprezentacja, czyli sztuka przedstawiania się.	45 minut
Informacje edukacyjno-zawodowe	6. W jakich zawodach wykorzystam wiedzę z ...?	45 minut
	7. Szkoły zawodowe – szkołami pozytywnego wyboru.	45 minut
Rekrutacja do szkoły ponadpodstawowej	8. Szkoła podstawowa i co dalej. Moja edukacyjna przygoda. Punktacja. Vulcan.	45 minut
	9. Informacje w zasięgu ręki, czyli wybieram szkołę ponadpodstawową. Wybieram zawód czy szkołę?	45 minut
Rynek pracy	10. Jak scharakteryzować współczesny rynek pracy? Nowe zawody na rynku pracy.	45 minut

6.5 Rodzice

Odbiorcami działań realizowanych w zakresie „Programu działań WSDZ” w szkole są również rodzice. Działania skierowane do rodziców są wyszczególnione w tabeli 1 zawierającej program realizacji działań WSDZ na rok szkolny 2020/2021, sporządzone na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrzeb.

6.6 Nauczyciele

Odbiorcami działań realizowanych w zakresie „Programu działań WSDZ” w szkole są także nauczyciele. Działania skierowane do tej grupy odbiorców są wyszczególnione w tabeli 1 zawierającej program realizacji działań WSDZ na rok szkolny 2020/2021, sporządzone na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrzeb.

7. Diagnoza potrzeb w zakresie realizacji programu WSDZ

Skuteczna realizacja działań z doradztwa zawodowego w szkole wymaga przeprowadzenia diagnozy potrzeb uczniów, rodziców, nauczycieli, zasobów szkoły i sojuszników w otoczeniu społeczno-gospodarczym.

A. Metody diagnozy przyjęte w szkole:

- badanie ankietowe - ankieta diagnostyczna dla uczniów, rodziców, i nauczycieli lub rozmowa z uczniami na lekcji wychowawczej
- rozmowa z rodzicami podczas spotkania z rodzicami
- rozmowa z nauczycielami podczas rady pedagogicznej
- diagnoza otoczenia społeczno-gospodarczego pod kątem kontynuowania i podjęcia współpracy

Decyzję, jakie metody diagnozy zostaną przyjęte, podejmuje szkoła.

8. Sojusznicy – sieć instytucji, osób współpracujących w zakresie DZ

Wszystkie działania w zakresie współpracy z sojusznikami w ramach realizacji działań z doradztwa zawodowego uwzględniają specyfikę szkoły, jej potrzeby i możliwości, a także lokalne otoczenie społeczno-gospodarcze.

Szkoła nawiązuje kontakty, tworzy sieć współpracy z podmiotami, które angażują się w działania.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 3 w Gdańsku

- diagnozowanie predyspozycji, zainteresowań zawodowych uczniów;
- prowadzenie poradnictwa indywidualnego dla uczniów
- udzielanie pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery;
- prowadzenie dla uczniów zajęć grupowych z doradztwa zawodowego w ramach zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- prowadzenie dla pracowników szkół szkoleń, kursów, szkoleniowych rad pedagogicznych;
- prowadzenie spotkań z rodzicami.

Współpraca CENTRUM ROZWOJU TALENTÓW W GDAŃSKU

- diagnozowanie predyspozycji, zainteresowań zawodowych uczniów;
- udział w warsztatach zgodnie z harmonogramem oferty CRT;
- prowadzenie poradnictwa indywidualnego i grupowego dla uczniów
- udzielanie pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery;

Współpraca z doradcą zawodowym

- prowadzenie poradnictwa indywidualnego dla uczniów;
- prowadzenie spotkań z rodzicami;
- prowadzenie szkoleń rady pedagogicznej;
- diagnozowanie predyspozycji, zainteresowań zawodowych uczniów;
- prowadzenie zajęć grupowych dla uczniów np. grupowa informacja zawodowa, zajęcia warsztatowe.

Współpraca z lokalnymi, regionalnymi pracodawcami zakresie:

- wycieczek zawodoznawczych;
- wizyt studyjnych;
- spotkań z uczniami;
- spotkań z właścicielami firm jako przykładem ludzi, którzy odnieśli sukces zawodowy;
- przeprowadzanie wywiadów z przedstawicielami zawodów o temat specyfiki pracy;
- w wybranym zawodzie lub na wybranym stanowisku pracy;
- sponsorowanie przedsięwzięć wzbogacających ofertę edukacyjno-zawodową, bazę dydaktyczną szkoły.

Współpraca ze szkołami programowo wyższymi (ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, centra kształcenia zawodowego):

- w zakresie promocji oferty kształcenia poprzez bezpośrednie spotkania przedstawicieli szkół z uczniami w szkole
- prowadzenie wykładów i warsztatów o charakterze zawodoznawczym;
- organizowanie imprez o charakterze zawodoznawczym – szczególnie dla klas VII i VIII;
- organizowanie Dni Otwartych dla uczniów klas VII i VIII.
- Targi szkół

9. Monitoring i ewaluacja WSDZ

Za monitoring *Programu realizacji WSDZ*, odpowiada bezpośrednio doradca zawodowy/nauczyciel koordynator doradztwa zawodowego w szkole, który na bieżąco monitoruje realizację działań i prowadzi rejestr uwag, co do ich realizacji.

Ewaluacja *Programu realizacji WSDZ* w szkole prowadzona jest przez wyznaczony zespół w składzie: wicedyrektor, koordynator WSDZ, psycholog/pedagog, przedstawiciel każdego etapu edukacyjnego.

Proponowane techniki analizy jakościowej programu to: analiza dokumentacji (dzienniki – tematy zajęć), analiza wytworów uczniów, obserwacja poziomu zaangażowania i motywacji w zachowaniach uczniów, rozmowa doradcza z uczniem, badania ankietowe. Ewaluacja jest prowadzona co roku lub pod koniec cyklu kształcenia.

Załącznik nr 2 - Słownik pojęć

- **Działania związane z doradztwem zawodowym** – ogół zaplanowanych i systematycznych działań podejmowanych przez przedszkole, szkołę lub placówkę, których celem jest przygotowanie i wspieranie uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych. Działania te obejmują m.in. zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, działania skierowane do rodziców i nauczycieli, współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym.
- **Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego** – zajęcia grupowe organizowane dla uczniów klasy VII i VIII szkoły podstawowej, branżowej szkoły I stopnia, liceum ogólnokształcącego i technikum (*Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe*, art. 109.1. pkt 7), których wymiar określa *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół* (Dz.U. z 2017 r., poz. 703).
- **Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu** – zajęcia indywidualne i grupowe prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej (*Ustawa Prawo oświatowe* art. 109.1. pkt 5 oraz *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz placówkach* – Dz.U. z 2017 r., poz. 1591).
- **Preorientacja zawodowa** – ogół działań o charakterze wychowawczym, podejmowanych przez nauczycieli i rodziców, ukierunkowanych na zbliżanie dzieci w wieku przedszkolnym do środowiska pracy.
- **Orientacja zawodowa** – ogół działań o charakterze dydaktyczno-wychowawczym ukierunkowanych na kształtowanie u uczniów klas I–IV szkoły podstawowej pozytywnych i proaktywnych postaw wobec pracy i edukacji poprzez poznawanie i rozwijanie własnych zasobów oraz nabywanie wiedzy na temat zawodów i rynku pracy.
- **Doradztwo zawodowe** – uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów klas VII–VIII szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych, a także zawodowych.
- **Uczeń** – dziecko (na etapie wychowania przedszkolnego), uczeń (na etapie szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej z wyłączeniem szkoły policealnej), słuchacz (w szkole policealnej).
- **Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego (WSDZ)** – celowe, uporządkowane i wzajemnie powiązane działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez daną szkołę lub placówkę.

Niniejszy „Program realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego” opracowano w oparciu o:

Podstawy prawne:

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe;
- Rozporządzenie MEN z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz placówkach;
- Rozporządzenie MEN z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania;
- Rozporządzenie MEN z 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli;
- Rozporządzenie MEN z 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.
- ***Wzorcowe rozwiązania organizacyjne funkcjonowania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego (WSDZ) poszczególnych typów szkół*** – opracowane w ramach projektu współfinansowanego z EFS pn. „Efektywne doradztwo edukacyjno-zawodowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych”, realizowanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji. Wersja sprzed wejścia w życie rozporządzenia MEN w sprawie doradztwa zawodowego.
- ***Przykładowe programy doradztwa zawodowego dla poszczególnych typów szkół z proponowanymi scenariuszami*** – opracowane w ramach projektu współfinansowanego z EFS pn. „Efektywne doradztwo edukacyjno-zawodowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych”, realizowanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji. Wersja sprzed wejścia w życie rozporządzenia MEN w sprawie doradztwa zawodowego.

Literatura dla Ucznia

1. Cottrell S., *Podręcznik umiejętności studiowania*, Zys i S-ka Wydawnictwo, Poznań 2007
2. Covey S., *7 nawyków skutecznego nastolatka*, Rebis, Poznań 2011
3. Górczyński M., Obidniak D., Pfeiffer A., Suliga M., *Informator o zawodach szkolnictwa zawodowego*, KOWEŻiU, Warszawa 2017
4. Zawadka M., *Chcę być kimś. Cz. 1,2,3*, Wydawnictwo Mind&dream 2016

Literatura dla Wychowawcy, Nauczyciela, Doradcy zawodowego

1. Bartosz B., *Poradnik metodyczny dla nauczycieli, pedagogów i doradców zawodowych*;
http://static.scholaris.pl/mainfile/105/017/rozpoznawanie_predyspozycji_66991.pdf
2. Chirkowska-Smolak T., Hauziński A., Łaciak M., *Drogi kariery. Jak wspomagać rozwój zawodowy dzieci i młodzieży*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2011

3. Dołęga-Herzog H., Rosalska M., *Wykorzystanie metod kreatywnych w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu*, KOWEŻiU, Warszawa 2014;
<http://euroguidance.pl/ksiazki/>
4. Dziurkowska A. i in., *Przykładowy program doradztwa zawodowego dla klas VII-VIII szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami*, ORE, Warszawa 2017
(<https://doradztwo.ore.edu.pl/programy-i-wsdz/>)
5. Gardner H., *Inteligencje wielorakie*, MT Biznes, Warszawa 2009
6. Gladwell M., *Poza schematem. Sekrety ludzi sukcesu*, Wydawnictwo ZNAK, Kraków 2008
7. Greiner I., Kania I., Kudanowska E., Paszkowska-Rogacz A., Tarkowska M., *Materiały metodyczno-dydaktyczne do planowania kariery zawodowej uczniów*, KOWEŻiU, Warszawa 2006
8. Górczyński M., Obidniak D., Pfeiffer A., Suliga M., *Informator o zawodach szkolnictwa zawodowego*, KOWEŻiU, Warszawa 2017
9. Gut R., Piegowska M., Wójcik B., *Zarządzanie sobą. Książka o działaniu, myśleniu i odczuwaniu*, Difin, Warszawa 2008
10. Rosalska M., *Warsztat diagnostyczny doradcy zawodowego*, KOWEŻiU, Warszawa 2012
11. Paszkowska-Rogacz A., Tarkowska M., *Metody pracy z grupą w poradnictwie zawodowym*, KOWEŻiU, Warszawa 2004
12. Santorski J., Konel M., Le Guern B., *Prymusom dziękujemy. Nowe spojrzenie na życie i karierę*, Jacek Santorski & Co Agencja Wydawnicza, Warszawa 2007
13. Dołęga-Herzog H., Rosalska M. - Wykorzystanie metod kreatywnych w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu. Propozycje rozwiązań metodycznych. Warszawa 2014.
14. Doradztwo edukacyjno-zawodowe. Przykładowe rozwiązania. Praca zbiorowa pod redakcją Agnieszki Pfeiffer. Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej. Warszawa 2013.
15. Drogosz – Zabłocka E., Trzeciak W. (red.) - Model zintegrowanego poradnictwa zawodowego w Polsce. Warszawa 1999.
16. Druczak K., Minta J. - Poradnictwo zawodowe w gimnazjum. Poradnik dla nauczycieli przedmiotu. Warszawa 2013.
17. Druczak K. i 2 in. – Rozwijam skrzydła. Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej. Poradnik metodyczny dla wychowawców gimnazjum

w zakresie doradztwa zawodowego. (Publikacja wydana w ramach projektu „Edukacja dla pracy i programu „Uczenie się przez całe życie”). Warszawa 2013

18. Kołodziejczyk W., Polak M., Jak będzie zmieniać się edukacja? Wyzwania dla polskiej szkoły i ucznia, Warszawa 2011.
19. Minta J. – Od aktora do autora. Wspieranie młodzieży w konstruowaniu własnej kariery, Warszawa 2012.
20. Remarz M. - Drogi zawodowe. Senariusze zajęć. Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej. Warszawa, b.r.w.
21. Rosalska M. - Warsztat diagnostyczny doradcy zawodowego. Przewodnik dla nauczyciela i doradcy. Warszawa 2012.
22. Materiały przygotowane na potrzeby realizacji projektu “Uczeń z pasją”
<https://uzp.poznan.pl/>

Opracowała Joanna Tarnawska
Gdańsk, wrzesień 2024 r.

Zatwierdzony przez Radę Pedagogiczną dnia 10 września 2024 r.